

Dosarul nr. 3ra-240/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. G. Grozav)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Simciuc, I. Țurcan, Iu. Cotruță)

DECIZIE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată
depusă de către Vadim Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări
Sociale, intervenient accesoriu Centrul Național Anticorupție cu privire la
contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin
care a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și
a fost menținută hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Rîșcani,

constată:

La data de 23 aprilie 2018 Vadim Cojocaru a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu
Centrul Național Anticorupție cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, a activat în cadrul
Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, iar din data de
31 martie 2011 beneficiază de pensie pentru vechime în muncă.

A menționat că, neavând întreruperi în serviciu, prin Hotărârea
Parlamentului RM nr. 83 din 18 aprilie 2013, a fost angajat în funcția de director
adjunct al Centrului Național Anticorupție, iar prin Hotărârea Parlamentului RM
nr. 53 din 23 martie 2018 a fost acceptată demisia.

A susținut că, odată cu eliberarea din funcție, i-a fost prezentat certificatul
nr. 13 din 23 martie 2018 privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei,
din care rezultă că, spre deosebire de calculul reținut la pensionare, perioada
serviciului militar în termen în Forțele Armate - 13 mai 1998-16 mai 1990 a fost
calculată cu coeficientul 1,5, stabilindu-i-se vechimea în muncă pentru pensie de
03 ani și 04 zile.

A afirmat că, ținând cont de faptul că, din data pensionării și până la data de 23 martie 2018 a activat în câmpul muncii, în temeiul prevederilor art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu o cerere cu privire la recalcularea vechimii în muncă și a pensiei, însă prin decizia nr. 37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 03 aprilie 2018, i-a fost refuzat pe motiv că, legea în vigoare nu prevede stabilirea repetată a pensiei după o eventuală reangajare în serviciul militar.

A considerat că, pârâtul eronat a studiat obiectul cererii din 26 martie 2018, deoarece el a solicitat recalcularea pensiei și nu stabilirea acesteia în mod repetat.

De asemenea, a considerat că, pârâtul a interpretat greșit și prevederile art.61 din Legea enunțată.

A relevat că, pârâtul nejustificat nu a luat în considerare perioada 18 aprilie 2013-23 martie 2018 și coeficientul 1,5 pentru perioada 13 mai 1998-16 mai 1990, ca circumstanțe generatoare pentru recalcularea vechimii în muncă și a pensiei, contrar prevederilor art. 61 alin. (1) și (2) din Legea menționată și ale pct. 4 lit. a) din Hotărârea Guvernului RM nr. 78 din 21 februarie 1994, din care rezultă că, media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

A solicitat recunoașterea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 03 aprilie 2018, ca fiind ilegală, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită pentru perioada 13 mai 1998-16 mai 1990 ca perioada de activitate cu avantaj, calculându-se 1,5 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu și de a-i recalcula pensia, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018 și încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani acțiunea depusă de către Vadim Cojocar a fost admisă, a fost anulată decizia nr. 37 din 03 aprilie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la refuzul recalculării pensiei lui Vadim Cojocar, a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocar pentru perioada 13 mai 1998 - 16 mai 1990, cu perioada de activitate cu avantaj, calculându-se 1,5 luni vechimea în muncă pentru o lună de serviciu și să recalculeze pensia lui Vadim Cojocar pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018 și a fost încasată de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Vadim Cojocar suma de 7000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 11 ianuarie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului,

casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece au fost emise cu încălcarea normelor de drept material și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind dovedite.

A menționat că, conform art. 2 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberarea din serviciu. Persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne și care au dreptul la pensie în conformitate cu art. 13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 % din suma pensiei cuvenite.

A relatat că, norma de drept enunțată stabilește expres momentul apariției dreptului la pensie a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

A susținut că, reieșind din prevederile art. 61 din Legea enunțată, dreptul la pensie apare o singură dată după eliberare din serviciu, cu dreptul de a fi recalculată în condițiile legii, dar Legea nu prevede dreptul la recalcularea pensiei după o eventuală reangajare în serviciu și după eliberarea din serviciu, pensia acestuia să fie recalculată din veniturile obținute după stabilirea pensiei, precum pretinde intimatul. Or, la caz, de fapt, intimatul dorește stabilirea unei noi pensii di salariul (solda) obținut în ultimele 12 luni de la eliberarea din serviciu – aprilie 2013-martie 2018.

A invocat că, ținând cont de faptul că, intimatul era deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii enunțate, temei de drept pentru stabilirea din nou a pensiei nu există, deoarece legea nu admite așa ceva.

A afirmat că, intimatul putea pretinde la stabilirea din nou a pensiei doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii – dreptul la opțiune, însă la caz nu au fost constatate astfel de circumstanțe, intimatul pretinzând stabilirea din nou a aceeași categorie de pensie de care este deja beneficiar, concluzie ce derivă și din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la

intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel din următoarele considerente.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, Vadim Cojocaru a activat în cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, iar din data de 31 martie 2011 beneficiază de pensie pentru vechime în muncă.

De asemenea, s-a constatat că, neavând întrerupere în serviciu, prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 83 din 18 aprilie 2013, Vadim Cojocaru a fost angajat în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, iar prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 53 din 23 martie 2018 a fost acceptată demisia.

Ulterior, odată cu eliberarea din funcție, lui Vadim Cojocaru i-a fost prezentat certificatul nr. 13 din 23 martie 2018 privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei, din care rezultă că, spre deosebire de calculul reținut la pensionare, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate - 13 mai 1998-16 mai 1990 a fost calculată cu coeficientul 1,5, stabilindu-i-se vechimea în muncă pentru pensie de 03 ani și 04 zile.

Reieșind din faptul că, din data pensionării și până la data de 23 martie 2018 Vadim Cojocaru a activat în câmpul muncii, în temeiul prevederilor art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu o cerere cu privire la recalcularea vechimii în muncă și a pensiei.

Prin decizia nr. 37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 03 aprilie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a refuzat pe motiv că, legea în vigoare nu prevede stabilirea repetată a pensiei după o eventuală reangajare în serviciul militar.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Vadim Cojocaru a solicitat recunoașterea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 03 aprilie 2018, ca fiind ilegală, obligarea

Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită pentru perioada 13 mai 1998-16 mai 1990 ca perioada de activitate cu avantaj, calculându-se 1,5 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu și de a-i recalcula pensia, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018 și încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale a cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acesteia, anulând decizia nr. 37 din 03 aprilie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la refuzul recalculării pensiei lui Vadim Cojocaru, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 - 16 mai 1990, cu perioada de activitate cu avantaj, calculându-se 1,5 luni vechimea în muncă pentru o lună de serviciu și să recalculeze pensia lui Vadim Cojocaru pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018 și încasând de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Vadim Cojocaru suma de 7000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, decizia instanței de apel este una arbitrară, nefiind elucidate toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și fiind interpretate eronat normele de drept material.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) și (5) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

După cum rezultă din actele cauzei, intimatul Vadim Cojocaru beneficiază de pensie pentru vechimea în muncă stabilită anterior din data de 31 martie 2011, fapt recunoscut de către ambele părți în litigiu.

Conform art. 61 alin. (1) și (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul

Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

Astfel, dispozițiile art. 61 din Legea enunțată cert și expres prevăd 3 situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată și, anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

În contextul expus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au elucidat pe deplin și nici nu au verificat cu certitudine în care din cele 3 situații prevăzute în art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 se încadrează cerințele intimatului Vadim Cojocaru privind recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu după reangajarea lui în serviciu și dacă aceste condiții urmează a fi luate în considerare cumulativ.

Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au stabilit dacă intimatul Vadim Cojocaru intră în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu stabilită lui anterior în conformitate cu dispozițiile art. 61 din Legea enunțată, având în vedere faptul că, acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în serviciu și nu pentru vechimea peste limita de vârstă.

La fel, instanțele de judecată nu au verificat ce documente trebuiau să se afle la organele de pensionare la momentul solicitării recalculării pensiei, precum și care sunt acele acte suplimentare menționate în art. 61 din Legea enunțată, care trebuiau să fie prezintate de către intimat ce i-ar fi acordat dreptul la majorarea pensiei stabilite anterior lui, în situația în care legiuitorul nu specifică care sunt acestea.

În circumstanțele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, atât prima instanță, cât și instanța de apel și-au întemeiat concluziile de admitere a acțiunii cu interpretarea eronată a normelor de drept material, fără a elucida în acest sens

toate aspectele cauzei în raport cu cerințele înaintate de către intimatul Vadim Cojocaru, încălcând în așa mod drepturile ambelor părți la un proces echitabil.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani contra Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Distinct de aceasta, se reține că, în sensul art. 6 alin. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

În temeiul celor precitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază drept arbitrară soluția instanței de apel, care nu a luat în considerare toate circumstanțele cauzei, pronunțând în acest sens o decizie neîntemeiată.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, decizia instanței de apel pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se casează integral decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Vadim Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu Centrul Național Anticorupție cu privire la contestarea actului administrativ, cu restituirea cauzei Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Mariana Pitic